

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان
معاونت آموزش ابتدایی
اداره تکنولوژی و گروه های آموزشی

سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹

درسنامه مطالعات اجتماعی

پایه ششم

درس اول دوستی

انسان موجودی اجتماعی است و تنهایی برای او احساسی ناخوشایند به همراه دارد.

به همین دلیل دوستی یکی از مهم ترین نیازهای انسان است.

خداوند رحمان به محبت کردن و محبت دیدن و نیاز به برقراری ارتباط با دیگران را در سرشت انسان ها قرارداده است.

اهمیت دوستی :

-انسان از محبت کردن و همنشینی با دوستان خوب لذت می برد.

-با آن ها در مواقع لزوم صحبت و همفکری می کنیم.

-با صحبت کردن در مواقع شادی و غم با یک دوست احساس سبکی و آرامش داریم.

-از طریق هم نشینی با دوست خوب چیزهای خوب و جدیدی یاد می گیریم.

-دوستان ما را در مشکلات یاری می کند.

چرا باید در انتخاب دوست دقت شود ؟

انتخاب دوست مهم است زیرا اخلاق و رفتار دوستان در ما تاثیر می گذارد و ما نیز تاثیراتی بر دوستان داریم.

همه افراد را نمی توان برای دوستی انتخاب کردگاهی یک دوست مسیر آینده و زندگی فرد را به سوی سعادت

تغییر می دهد وگاهی ممکن است موجب ناراحتی و سرشکستگی فرد شود.

ویژگی های دوست خوب از نظر امیرالمومنین

حضرت علی (ع) در مورد ملاک های انتخاب دوست در نامه ی خود به فرزندشان امام حسن فرمودند :

با نیکان دوستی و رفاقت کن تا از آنان باشی و از بدان جدا شو تا از آنان نباشی .

کسی را برای دوستی انتخاب کن که تو را از بدی ها و کارهای نامناسب باز دارد زیرا چنین دوستانی به تو یاری می رسانند و سبب پیشرفت تو می شود.

هرکس ادب ندارد، عقل هم ندارد.

از سخنان حضرت علی (ع) چه نتیجه ای می گیریم چند مورد بنویسید.

۱. دوست خوب خیر خواه شما است و تو را از کارهای بد باز می دارد.

۲.

۳.

حضرت محمد (ص) می فرمایند :

بدترین افراد کسانی هستند که میان مردم سخن چینی می کنند و بین دوستان جدایی می اندازند.

توصیه پیشوایان دینی نیز ، دوستی با افراد عاقل ، با ایمان و نیکوکار و دوری کردن از دوستی با افراد دروغگو ،

بخیل و سخن چین است.

دلبنده نام یک یا دو نفر از دوستان را نام ببر و برای خانواده خود بگو چرا دوستی با آنها برای شما مهم است و در این جا یادداشت کن .

.....
.....

دلبندم با توجه به مطالب بالا بنویس .

دوست من در رفتارم چه تاثیرات را داشته است .

.....-۱

.....-۲

.....-۳

به معنی این ابیات دقت کنید. آن ها را برای اطرافیان خود بخوان و توضیح بده ؟

تو اول بگو با کیان زیستی من ان که گویم که تو کیستی

* تودرابتدا بگو با چه کسانی زندگی و معاشرت کردی تا من هم بگویم که تو چگونه آدمی هستی.

همنشین تو از توبه باید تا تو را عقل و دین بیفزاید (سعدی)

* دوست وهم صحبت تو باید از تو بهتر باشد تا باعث افزایش فکر ،عقل ، اندیشه ، دین و ایمان تو بشود.

فرزندپر تلاشم شما نیز دو بیت شعر همراه بامعنی از شاعران کشورمان در مورد دوستی پیداکن و بنویس .

.....

.....

.....

.....

.....

نمونه سوال

۱. چرا انسان نمی تواند تنها زندگی کند؟

۲. چرا تنهایی برای انسان احساس ناخوشایندی است ؟

۳. چرا ما انسان ها به دوست نیازمندیم ؟

۴. احساس نیاز به دوستی را چه کسی در ما قرار داده است ؟

۵. چرا انسان ذاتاً به دوستی و برقرار ارتباط و محبت نیازمند است؟
۷. چرا انتخاب دوست از موضوعات مهم زندگی انسان است؟
۸. یکی از فایده های صحبت کرن با یک دوست عاقل و صبور در هنگام شادی ها و ناراحتی ها چیست؟
۹. آیا هر فردی را می توان برای دوستی و رفاقت انتخاب کرد؟
۱۰. حضرت علی (ع) در نامه خود به فرزندشان امام حسن مجتبی (ع) در رابطه با ملاک های دوستی چه فرموده اند؟
۱۱. امیرمؤمنان حضرت علی (ع) چه ملاک ها و معیار هایی را برای انتخاب دوست مهم دانسته اند؟
۱۲. حضرت محمد (ص) در رابطه با بدترین افراد چه فرموده اند؟
۱۳. پیشوایان بزرگ دین اسلام در مورد انتخاب دوست چه سفارشی فرموده اند؟
۱۴. چرا باید کسی را برای دوستی انتخاب کنیم که ما را از بدی ها و کارهای نامناسب باز دارد؟
۱۵. انسان موجودی است و نمی تواند تنها زندگی کند.
۱۶. خداوند در سرشت ما انسان ها میل به و..... و نیاز به با دیگران را قرار داده است.
۱۷. انسان از صحبت کردن و هم نشینی با لذت می برد.

آیا تا به حال این عبارت را شنیده اید که می گویند: پیدا کردن دوست آسان است اما نگهداری آن مشکل!

منظور از این ضرب المثل چیست؟

جواب: یعنی اینکه ما می توانیم دوستان زیادی پیدا کنیم اما این که چگونه با همه دوستان خود رفتار درست و صادقانه ای داشته باشیم که دوستی ما ادامه پیدا کند کار مشکلی است.

چگونه با دوستانمان رفتار کنیم؟

حفظ و نگهداری دوستی یک موضوع مهم است. حفظ دوستی یعنی اینکه ما با دوستانمان چه رفتارهایی داشته

باشیم تا دوستی ادامه پیدا کند؟ چه کنیم تا دوستی ها به هم نخورد و محکم تر شود؟

دلبندم بنویس که چه رفتارهایی باعث ناراحتی دوستان از یگدیگر و برهم خوردن دوستی می شود؟
می توانی از خانواده کمک بگیری .

.....
.....
.....
.....
.....

توصیه هایی درارتباط با رفتار صحیح با دوست توجه کنید :

- به دوست وفادار باشیم و در غیاب دوستانمان هم از آنان دفاع کنیم .
- کاری نکنیم که دوستان ما به خاطر خواسته های ما به دردسر بیفتند.
- اگر خطایی از دوست دیدیم ، عیب جویی نکنیم بلکه با رفتار محبت آمیز به او تذکر دهیم.
- اگر دوستان کار اشتباهی انجام داد و عذر می خواهد او را ببخشیم.
- با یگدیگر با احترام برخورد کنیم و بیش از حد شوخی نکنیم.

به کمک دیگران چند توصیه در این مورد بنویس .

.....
.....
.....

حد و مرز دوستی

هر چیزی حد و مرزی دارد. دوستی ها هم حد و مرز مشخصی دارند که اگر از حدّ خود خارج شوند، مشکلاتی به وجود می آورند .گاهی ممکن است بعضی از دوستان خیلی به هم وابسته بشوند؛ طوری که اگر حتی یک روز همدیگر را نبینند، ناراحت شوند .این نوع وابستگی زیاد از حد به دوست، آرامش روانی افراد را بر هم میزند. پس باید از دوستی های افراطی پرهیز کرد.

فرزند دلبندم یک مثال برای حد و مرز دوستی با کمک خانواده خود بنویس.

.....

.....

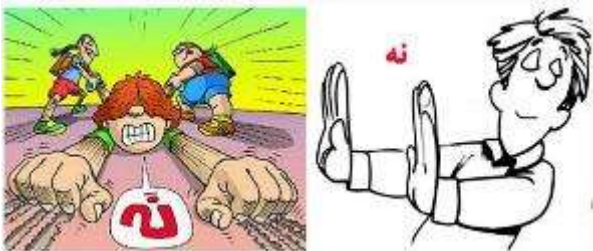
.....

.....

نه گفتن

گاهی در روابط با دوستان یا حتی بزرگترها، موقعیتهایی پیش می آید که افراد از ما درخواستهای نابجایی دارند. در این موارد ما با اینکه میل نداریم خواسته ی آنها را بپذیریم برای ما خیلی سخت است که به آنها «نه» بگوییم. ممکن است احساس کنیم که با نه گفتن، آنها از دست ما ناراحت می شوند یا از اینکه نظر واقعی مان را بگوییم خجالت بکشیم گاهی هم تصور می کنیم که اگر به آنها «نه» بگوییم، ما را مسخره

می کنند یا فکر می کنند ما بچه هستیم.

پس موقعه ای که دیگران خواسته نا بجایی از

ما بخواهند باید نه بگوییم.

آیا شما تاکنون در موقعیتهایی قرار گرفته اید

که نتوانید نه بگویید؟ یک مورد بنویس و

احساس خود را در این مورد بیان کن .

وقتی کسی از شما چیزی یا کاری را می خواهد که به نظر شما نادرست است،

- باید قاطعانه و محکم «نه» بگویید.
- از «نه» گفتن خجالت نکشید؛
- اما سعی کنید محترمانه «نه» بگویید.
- اگر لازم دانستید دلیل «نه» گفتن خودتان را هم بگویید.

اگر به خواسته های نابجای دیگران نتوانیم نه بگوییم مکن است چه مشکلاتی برای ما پیش آید؟ در این مورد تحقیق کن و بنویس.

.....

.....

.....

.....

نمونه سوال

1- منظور از ضرب المثل « پیدا کردن دوست آسان است اما حفظ و نگهداری آن مشکل است » چیست ؟

۲ - بعد از دوست شدن با دیگران چه مسئله مهمی پیش می آید ؟

۳ - حفظ و نگهداری دوستی یعنی چه ؟

۴ - پس از دوست شدن در رابطه ی دوستی به چه نکاتی باید توجه کرد ؟

۵ - چرا در دوستی باید حد و مرز داشته باشیم ؟

۶ - چرا باید از دوستی های افراطی پرهیز کرد ؟

۷ - در دوستی در چه مواقعی باید ((نه)) بگوییم ؟

۸ - در روابط با دوستان یا حتی بزرگترها، موقعیت هایی پیش می آید که افراد از ما درخواست های نابجایی دارند. در این موارد چه باید بکنیم ؟

۹ - چرا گاهی نه گفتن سخت می شود ؟

۱۰ - اگر انسان برخلاف عقیده ی خودش، همه ی خواسته های دیگران را قبول کند و بخواهد آنها را راضی نگه دارد، چه اتفاقی می افتد؟

معنی این شعر چیست مربوط به کدام یک از توصیه های مربوط به دوستی در صفحه ی قبل است ؟

دوست آن باشد که گیرد دست دوست در پریشان حالی و درماندگی

تصمیم گیری چیست ؟

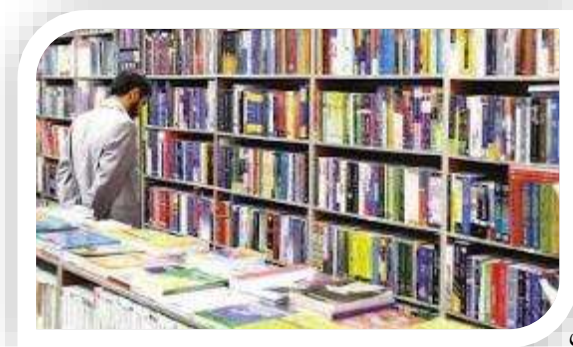
تصمیم گیری به معنی انتخاب است. وقتی از بین دو یا چند چیز انتخاب می کنیم و یا مواردی را کنار بگذاریم تصمیم گیری صورت گرفته است.

تصمیم گیری بخش مهمی از زندگی را تشکیل می دهد، ما هر روز و بارها مجبور به تصمیم گیری های بزرگ و کوچک هستیم. مانند: کجا برویم ؟ چی بخوریم ؟ چه لباسی بخریم ؟ با فلانی چگونه حرف بزنیم ؟ هنگام عصبانیت چه بکنیم ؟ چه

شغلی ، چه دوستی و یا چه رشته تحصیلی را انتخاب کنیم ؟

وقتی بین تمامی پاسخ ها چیزی را انتخاب کردید ، بهتر است بگوییم تصمیم گیری کرده اید.

اما همانطور که قبلاً گفته شد، همه ی تصمیمات ساده

نیستند و گاهی موقعیت هایی پیش می آید که در آن راههای

مختلف و متعددی وجود دارد و انتخاب یکی از آنها دشوار است. یعنی گاهی موقعیت هایی پیش می آید که باید

از میان راه های مختلف یکی را برگزینیم که انتخاب یکی از آن ها مشکل است.

در هر کدام از موقعیت های زیر چه راه حل هایی وجود دارد ؟

شقایق و دوستانش تصمیم گرفتند برای بازی به پارک نزدیک خانه بروند

کنار پارک یک پل عابر پیاده بود چند نفر از دوستانش تصمیم گرفتند از

خیابان عبور کنند تا سریعتر به پارک بروند و به شقایق پیشنهاد کردند با آنها از جاده عبور کند .

امید تصمیم می گیرد روز جمعه صبح به کوه برود اما شنبه آزمون دارد .

چرا تصمیم گیری مهم است؟

هر تصمیمی که می گیریم آثار و نتایجی دارند ممکن است این آثار خوب باید باشند البته برخی تصمیمات نقش تعیین کننده ای در زندگی دارند و تاثیر زیادی بر جای می گذارند.

انتخاب رشته تحصیلی ، تعیین شغل و انتخاب همسر ، ...

تصمیمات مهمی هستند که در اخلاق و رفتار و سلامتی و وضع تحصیلی و آینده ، اثر می گذارند.

فرزند دلبندم با والدین محترم خود همفکری کنید

وبگوئید بنظر شما هر کدام از این تصمیم ها مثبت

است یا منفی ؟ چرا ؟ هر تصمیم چه نتیجه ای دارد و بر چه چیزهایی اثر می گذارد ؟

سینا تصمیم گرفته از امروز در کارهای خانه و جمع کردن به موقع وسایلش به مادرش کمک کند.

فرزانه تصمیم می گیرد به دوستانش در کلاس بافتنی یاد دهد.

رضا تصمیم گرفته هرشب یک ساعت با دوستانش در کوچه فوتبال بازی کند.

فرزند گلم آیا شما تصمیمی گرفته اید که از نتیجه ی آن پشیمان شده باشید؟

نمونه سوال :

- ۱- تصمیم گیری یعنی چه؟
- ۲- در هنگام تصمیم گیری چه کاری انجام می دهیم؟
- ۳- چرا تصمیم گیری کار مهمی است؟
- ۴- آیا همه ی تصمیمات ساده هستند؟
- ۵- تصمیمات مهم در چه چیز هایی اثر می گذارند؟
- ۶- یک مثال برای تصمیم گیری مثبت و یک مثال برای تصمیم گیری منفی بزنید.
- ۷- تصمیمات مهمی که ما در زندگی مان می گیریم چه آثاری به دنبال خواهند داشت؟
- ۸- تصمیمات مهم در ... ، ... ، ... ، ... و ... اثر می گذارند.

ما هنگام تصمیم گیری با انتخابهای مختلفی روبه رومی شویم. برای اینکه خوب تصمیم گیری کنیم، باید نتایج هر انتخاب را پیش بینی کنیم. نتیجه یعنی چیزی که بعد از تصمیم گیری اتفاق می افتد. ما فهمیدیم که همه ی تصمیم ها یک نتیجه ندارند و از روی نتایج هر تصمیم می فهمیم که آیا تصمیم خوبی بوده است یا نه؟ برای این که بتوانیم در هر تصمیم گیری به بهترین نتیجه برسیم باید:

- درباره موضوع خوب فکر کنیم.
- اطلاعاتی درباره آن جمع آوری کنیم.

نتیجه ی هر انتخاب را پیش بینی کنیم

بعد از اینکه فهمیدیم راه حل های متفاوتی وجود دارد، باید نتیجه ی هر انتخاب را پیش بینی کنیم. به نظر شما چه نتایج یا آثاری برای هر انتخاب داوود وجود دارد؟

داوود از یکی از دوستانش می شنود که سعید پشت سر او حرف هایی زده است. به فکر فرو می رود. راه حل های مختلفی به ذهنش می رسد.....

.....

.....

.....

بهترین راه را انتخاب کنیم

در آخرین مرحله، بهترین راه را انتخاب می کنیم. یعنی آن انتخابهایی را که نتایج بدی دارند کنار می گذاریم و آن انتخابی را که نتیجه ی مثبت دارد، برمی گزینیم. البته هنگام بهترین انتخاب باید این سؤال ها را از خودتان پرسید و اگر پاسخ یکی از آنها هم، « بله » بود نباید آن کار را انجام بدهید.

آیا این تصمیم

برخلاف دستورهای دینی است؟
برخلاف مقررات و قوانین خانه، مدرسه و اجتماع است؟
باعث نگرانی و نارضایتی خانواده ام می شود؟
به سلامت من یا دیگران لطمه می زند؟
برای دیگران یا خودم مشکل و دردسره وجود می آورد؟

نکته : مراقب باشید تحت فشار روانی دوستان در تصمیم گیری

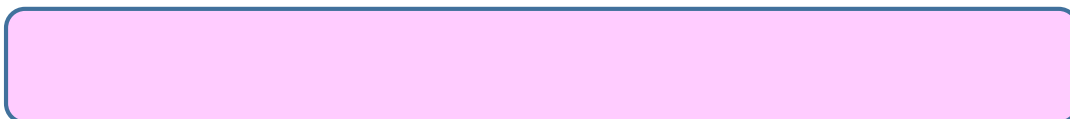
قرار نگیرید.

موقع تصمیم گیری به چه نکاتی توجه کنیم؟

مشورت کنیم

یکی از نکات مهم در تصمیم گیری ها این است که از فکر و تجربه ی دیگران استفاده کنیم. به این کار «مشورت» می گویند در سال گذشته، شما مطالبی درباره ی اهمیت مشورت آموختید و با دستور قرآن کریم در این موضوع آشنا شدید. آیا می توانید بگویید خداوند در قرآن کریم درباره ی مشورت چه فرموده است؟

پدر و مادر، آموزگار، مدیر و مشاور مدرسه و کسانی که در مورد آن موضوع دانش لازم را دارند.

با چه کسانی مشورت کنیم

به موقع تصمیم بگیریم

هما نظور که تصمیم های ناگهانی و بدون فکر کار نادرستی است، تصمیم نگرفتن یا تصمیم گیری را به زمان آینده موکول کردن نیز کار صحیحی نیست. بعضی وقت ها هم، تصمیم های خوبی می گیریم ولی آن را اجرا نمی کنیم. برای مثال اگر در یکی از درسها ضعیف هستیم باید هر چه زودتر تصمیم بگیریم که برای حل این مشکل چه کنیم تا آن را به آینده موکول نکنیم یا اگر تصمیم گرفت هابیم هر روز چند دقیقه نرمش کنیم، تصمیم خودمان را اجرا کنیم.

درباره تصمیماتی که طی یک هفته گرفته اید ، فکر کنید کدام یک درست و کدامیک نادرست بوده اند؟ و چرا ؟

.....

.....

.....

پژوهش کنید .

چند مورد از سخنان بزرگان دین در مورد مشورت را پیدا کن و بنویس .

.....

.....

.....

.....

نمونه سوال

- ۱ . برای تصمیم گیری خوب چه باید کرد ؟
- ۲ . چگونه می فهمیم که تصمیم ، تصمیم خوبی بوده یا نه ؟
- ۳ . تصمیم گیری چه مراحل دارد ؟
- ۴ . اولین کاری که در هنگام تصمیم گیری باید انجام دهیم چیست ؟
- ۵ . چرا گاهی اوقات نتایج تصمیمات ناگهانی زیان بار است ؟
- ۶ . در هنگام انتخاب بهترین راه به چه مواردی باید دقت کنیم ؟
- ۷ . در موقع تصمیم گیری باید به چه نکاتی توجه کنیم ؟
- ۸ . در مورد مسائل زندگی و تصمیم گیری های مهم باید با چه کسانی مشورت کنیم
- ۹ . آیا در هنگام تصمیم گیری باید تحت تأثیر دوستانمان قرار بگیریم ؟
- ۱۰ . چرا باید به موقع تصمیم بگیریم ؟